

Prædiken til 3. søndag i advent

Matt. 11,2-10

Første tekstrække

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Matthæus:

Da Johannes i fængslet hørte om Kristi gerninger, sendte han bud med sine disciple og spurgte ham: »Er du den, som kommer, eller skal vi vente en anden?« Jesus svarede dem: »Gå hen og fortæl Johannes, hvad I hører og ser: Blinde ser, og lamme går, spedalske bliver rene, og døve hører, og døde står op, og evangeliet forkyndes for fattige. Og salig er den, der ikke forarges på mig.« Da de var gået, begyndte Jesus at tale til folkeskarerne om Johannes: »Hvad gik I ud i ørkenen for at se? Et siv, der svajer for vinden? Nej, hvad gik I ud for at se? Et menneske i fornemme klæder? Se, de, der bærer fornemme klæder, findes i kongeslottene. Nej, hvad gik I ud for at se? En profet? Ja, jeg siger jer, også mere end en profet. Det er om ham, der står skrevet: »Se, jeg sender min engel foran dig, han skal bane din vej for dig.«

Matthæusevangeliet 11,2-10

Man hører af og til direktøren for en erhvervs-virksomhed erklære at hun er optimistisk hvad angår muligheden for at øge det kommende års indtjening. Det er med til at motivere medarbejderne til at yde den ekstra indsats som de altid skal, og til at få aktionærerne til at blive hængende. ”Vi er optimistiske”, siger hun. Hun siger ikke: ”Vi håber det går godt.” Og når det så viser sig at det ikke gik så godt, siger hun ikke: ”Vi havde håbet at det gik”, men: ”Vi var for optimistiske.”

Der er en afgrundsdyb forskel på håb og optimisme. Den optimistiske ser på de givne muligheder og hvad man selv kan gøre for at udnytte dem. Optimismen er håndfast i sit forhold til fremtiden. Håbet er derimod skrøbeligt. Den håbende har ikke noget håndfast at holde sig til. ”Håbet ... fødes af en nuværende svag-hed”, skriver Franz Kafka i sine dagbøger.

”Er du den, som kommer, eller skal vi vente en anden?” Det har den fængslede Johannes Døber sendt sine disciple ud til at spørge Jesus om. Et mærkeligt spørgsmål.

”... eller skal vi vente en anden?” Det er mærkeligt fordi Johannes selv har forkyndt at det er ham. Han har tilmed selv døbt ham og været vidne til at Guds ånd dalede ned over ham som en due, og han har selv hørt Gud sanktionere at Jesus er hans søn. Men nu, fra sit fængsel, spørger han alligevel: ”... skal vi vente en anden?” Hvor dyb må hans tvivl ikke være. Så dyb som fortvivlelse.

Udgivet af

Grundtvigsk Forum
Nr. 738, 123. årgang
December 2022
ISSN 0901-2214

Det kan kun overgå den der håber. Den optimistiske kan aldrig henfalde i fortvivlelse over at det ikke gik som kalkuleret, og det foranlediger ham sjældent til at komme i tvivl om sine egne evner. Den der håber, sætter derimod sin lid til noget andet end sig selv. At opfyldelsen kommer fra noget andet, fra en anden. Opfyldelsen kan man kun vente på.

Når Johannes lader spørge Jesus om det er ham han har forkyndt, eller om de skal vente en anden, udstiller det svagheden i hans egen forkyndelse. Og villigheden til at påtage sig den.

Men det er mærkeligt, for han har ellers tordnet og talt dunder til alt og alle. Han har været sikker på at Guds vrede ville komme over hyklerne, og at han har haft ret til at nedkalde den. Han har ikke været i tvivl om sin sag. Han er *ikke* "et siv, der svajer for vinden" – som Jesus siger. Nej, han har været en kæp der har spanket dem. Men en kæp knækker. Og nu er han fanget i sin egen fortvivlelse. Det er fra dette sit eget fængsel han spørger. – Det må være derfor evangelisten først senere fortæller om den politiske grund til fængslingen, at Johannes har fornærmet Herodes.

Håbet stiller os nøgne. Når alle vores sikre meninger begynder at krakelere, er det hvad vi har at falde tilbage på. Når vi ikke længere kan holde os skadesløse bag vreden over tingenes udvikling. Og ja, når vores optimisme begynder at forekomme hul og alt for selvovertalende. Sagt med Kafka: Håbet fødes når vi befinder os i en nuværende svaghed.

Håbet er svaghedens orientering mod fremtiden. Vi håber på en bedre fremtid for vores børn – selv om fremtidsforskere fortæller os at de vil være den første af mange generationer der må regne med en lavere levestandard end deres forældre. Vi håber på fred i verden – også når der ikke er så meget at have håbet i. Vi håber at det andet menneske også i fremtiden vil binde sig til os – selv om han kun har givet os vage antydninger om det. Håbet har ikke altid så meget at holde sig til. Jo stærkere vi håber, jo mere

kan vi være tilbøjelige til at overfortolke de små tegn som føder håbet.

I sin roman *Trolddomsbjerg* skriver Thomas Mann om en person som længes heftigt efter at komme ned fra sanatoriet på bjerget for at genoptage sit almindelige virke i lavlandet – han skriver om denne person at han "lå i forbitret kamp med dette håb, som snart kom nærmere, snart igen drilende fortonede sig i det fjerne – en kamp som han i den sidste tid viste sig tilbøjelig til at afslutte med vold og magt."

Den forbitrede kamp med håbet. Der er håb som bliver så uudholdelige at man må tage sagen i egen hånd og så at sige afskedige håbet. Men hvornår? Og der er håb som man gør bedst i at opgive. Men hvornår? For vi vil gerne håbe. Håbet har sit tag i os – fordi det er vores adkomst til fremtiden når vi er svage.

Håbet holder os fangne – som Johannes i fængslet. Han spørger sig selv om han har lagt det for stort op, det med sin forkyndelse om at han banede vejen for en ny gud. Eller i hvert fald for at Gud kunne nærme sig menneskene på en ny måde. Og han spørger sig selv om han er gået helt fejl af sin opgave. Måske ville det have været bedre at lade alt blive ved det gamle. Lade fremtiden stå tom og uopfyldt. Gøre hvad man kan og så i øvrigt tage det som det kommer. Hele tiden vænne sig til at vente noget andet.

Fortrydelse, afmagt, resignation. Der kan vi ende når vi bukker under i vores mere eller mindre forbitrede kamp med håbet.

Og det er derfra optimismen henter sin negative kraft. Dét vil man i hvert fald ikke synke ned i! Og så lærer man sig at se lyst på fremtiden. Ja, man uddanner sig på et kursus under overskriften: "Bliv certificeret optimist!" Det lyder ikke rart. Noget lignende gælder inden for den branche man med et fedtet ord kalder livskunst. Her fremmanes et lys-syn der kan tage modet fra de fleste.

"Er du den, som kommer, eller skal vi vente en anden?" Det er som sagt et mærkeligt spørgsmål fordi Johannes selv har forkyndt at det er ham – men nu er han altså kommet i tvivl, i fortvivlet tvivl. Han indstiller sig på at vente noget andet, måske ingenting.

Men spørgsmålet kan også forekomme mærkeligt af en anden grund. "Er du den, som kommer...?" Han er jo kommet. Men dét er ikke mærkeligt. For ham som Johannes har forkyndt, har hele tiden været den kommende Gud. Gud er den der altid kommer. Gud kommer til os fra fremtiden.

Håbet kommer fra fremtiden. Dérfra indgydes det os. Af den kommende Gud. Det er ikke et håb der som hos Kafka fødes af en nuværende svaghed. Det tilsiges os af Guds løfte om at det der kommer i hans navn, er godt. Jesus svarer jo: "Gå hen og fortæl Johannes, hvad I hører og ser: Blinde ser, og lamme går, spedalske bliver rene, og døve hører, og døde står op, og evangeliet forkyndes for fattige."

Evangeliet forkyndes for dem der er for svage til selv at have et håb de kan fæste lid til. Det er til dem Gud kommer. "Så ja," siger Jesus at de skal sige til Johannes, "jeg er den som kommer. Det er jeg altid. For jeg ved at fremtiden er menneskets første tid. Men jeg ved også at et menneske selv kan være for svagt, for tvivlende, for fortvivlet, for resigneret, for fortrydeligt – til at det fæster lid til de anledninger der kan nære dets forhåbninger. Jeg ved at et menneske kan være for tynget af sin fortid til at det tør håbe godt for fremtiden. Det er til dette menneske jeg kommer og forkynder evangeliet."

Vil dette svar lette det hele for Johannes? Det ved vi ikke. Vi ved ikke engang om han nåede at få det overbragt inden Salome serverede hans hoved på et fad for sin mor. For at føje spot til skade kan man ydermere hæfte sig ved at Jesus netop denne dag undlader at henvise til hvad han ellers gør her i adventstiden: at evangeliet udråber "frigivelse for fanger". Johannes *kunne* føle sig forfordelt.

Men det *kan* han ikke. For han har prædikeret omvendelse. Han har forlangt at mennesker ”bekendte deres synder” – at de så deres fortid i øjnene så dens tyngde blev ophævet, og at de blev døbt til et fremtidshåb. *Døbt*, ikke *født*. For de var kun *født* til det håb der fødes af en nuværende svaghed. Men de *døbestil* det håb som kommer til dem fra Guds fremtid. Det er denne omvendelse Johannes har prædikeret.

Hinsides enhver anstrengt optimisme omvendes vores svage, skælvende håb til det håb som evangeliet forkynder: at mennesket altid har en fremtid hos Gud som kommer til os.

Amen.

Niels Grønkjær

tidligere valgmenighedspræst i Vartov og Københavns valgmenigheder

Salmer (Den Danske Salmebog):

Nr. 78: Blomstre som en rosegård

Nr. 88: Hør det, Zion, trøst for al din vé

Nr. 80: Tak og ære være Gud

Nr. 86: Hvorledes skal jeg møde

Nr. 654: Aftensukket, nattegråden

Nr. 353: Som aldrig så lang

Redaktion

Sognepræst
Adam Garff
Gentofte Kirke
adg@km.dk

Sognepræst
Andreas Riis Damgaard
Præstevang Kirke, Hillerød
ard@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvigskforum.dk/Søndagslæsning
– her kan du også
tilmelde dig det
elektroniske nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Vartov – Farvergade 27
1463 København K
vartov@vartov.dk